

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Мистецтво
виховання: роль класного керівника в НУШ»

Розробник(и): ФОП Дячук Людмила Федорівна, ЄДРПОУ 2384007045

Рецензент(и): Фізична особа-підприємець Л. Ф. Дячук

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми – Програма актуальна для вдосконалення методів роботи з учнівським колективом та побудови довірливих стосунків з батьками.

Цільова група: Класні керівники 1-11 класів, педагоги-організатори.

Обсяг (тривалість): Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06–1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

Особливості реалізації програми – Програма має модульну структуру та реалізується у вигляді окремих освітніх циклів. У межах одного освітнього циклу слухач обирає одну або кілька тем відповідно до власних освітніх потреб. Кожна тема є логічно завершеним освітнім компонентом та може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг підвищення кваліфікації в межах одного циклу формується шляхом накопичення обраних тем і становить від 2 до 30 годин. Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна

Мета підвищення кваліфікації – Підвищення професійної майстерності класних керівників.

Завдання підвищення кваліфікації:

- Вивчення методів діагностики мікроклімату в класі
- Опанування інструментів цифрової комунікації з батьками
- Розробка виховних проєктів національно-патріотичного спрямування

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- виховна
- психолого-педагогічна
- комунікативна

Очікувані результати підвищення кваліфікації: Класний керівник зможе ефективно координувати виховний процес та створювати атмосферу підтримки в класі.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації – Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проєктній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації – Сертифікат або свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЄКТС відповідно до вимог законодавства

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчально-тематичний план відображає перелік можливих курсів (тем), що реалізуються в межах програми. Проходження всіх тем, наведених у плані, не є обов'язковим. Кожна тема є окремим освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно.

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
1	Статеве виховання класними керівниками. Інтерактивні заходи з профілактичних тем.	1	1-29	2-30
2	Методика проведення профорієнтаційної роботи класним керівником.	1	1-29	2-30
3	Класний керівник НУШ. Виховання культури спілкування.	1	1-29	2-30
4	Засоби успішного навчання для вчителів та вихователів	1	1-29	2-30
5	Надання психологічної підтримки освітянам під час воєнних дій в Україні	1	1-29	2-30
6	Емоційна компетентність вчителя в умовах воєнного стану. Поведінка під час повітряних тривог.	1	1-29	2-30
7	Класне керівництво НУШ в умовах воєнного стану	1	1-29	2-30
8	Покращення досвіду навчання: організація якісного освітнього процесу за допомогою Google.	1	1-29	2-30
9	Позашкільна дистанційка- організація якісного та цікавого позаурочного онлайну.	1	1-29	2-30
10	Створення умов для психологічного комфорту в процесі навчально-виховної роботи Класного керівника. Педагогіка емпатерменту.	1	1-29	2-30
11	Психологічна підготовка вчителів до дії під час повітряних тривог: емоційна стійкість та ефективність	1	1-29	2-30
12	Формування гендерної компетентності класним керівником у виховному процесі	1	1-29	2-30
13	Використання проєктної методики на уроках іноземної мови	1	1-29	2-30
14	Учитель у 5-8 класах НУШ: як планувати розвиток класу стратегічно	1	1-29	2-30
15	Роль учителя у формуванні гендерної ідентичності дитини: м'яко, коректно, професійно.	1	1-29	2-30

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

Тема 1. Статеве виховання класними керівниками. Інтерактивні заходи з профілактичних тем.

Ключові питання теми: Важливо вміти навчити дітей та підлітків самостійно знаходити вихід зі складних життєвих ситуацій, допомігши їм здобути необхідні практичні навички

Тема 2. Методика проведення профорієнтаційної роботи класним керівником.

Ключові питання теми: Сучасна школа потребує вчителя, класного керівника, який уміло створить середовище мотивації, толерантності, поваги, працелюбності, відповідальності за майбутній вибір професії, самовизначеності старшокласниками. Програма тренінгу передбачає складання поетапного плану організації профорієнтаційної роботи як одного зі складника виховної роботи в школі

Тема 3. Класний керівник НУШ. Виховання культури спілкування.

Ключові питання теми: Сучасність ставить перед середньою ланкою освіти завдання сформувати покоління молоді, що буде захищеним і мобільним на ринку праці та зробити особистісний духовно-світоглядний вибір; матиме необхідні знання, навички й компетентності для інтеграції в суспільство на різних рівнях; здатне до навчання упродовж життя.

Тема 4. Засоби успішного навчання для вчителів та вихователів

Ключові питання теми: Поділюся власним досвідом екскурсійної роботи, лайфхаками, як зробити екскурсію цікавою, креативною, як залучити учнів стати не слухачами або відвідувачами екскурсійних об'єктів, а повноправними учасниками і дослідниками екскурсійних подій

Тема 5. Надання психологічної підтримки освітянам під час воєнних дій в Україні

Ключові питання теми: На сьогодні досить актуальним є питання психо-емоційного стану освітян, учнів та батьків у зв'язку із воєнними діями в Україні. Більшість людей перебуває в стані хронічного стресу, затяжної депресії, ПТРС, що є вкрай небезпечним для психологічного стану людини. Наслідки таких подій, ще довго будуть проявлятися в повсякденному житті, що пережили травму, стрес. Програма пропонує покроковий алгоритм дій практичного характеру, як знизити рівень травматизму на психіку людини, швидко відновлюватися, та бути в ресурсі.

Тема 6. Емоційна компетентність вчителя в умовах воєнного стану. Поведінка під час повітряних тривог.

Ключові питання теми: 1. Спілкування та стосунки як головний компонент переживання важких часів 2. Емоції та вміння розуміти себе 3. Мотивація. Нагорода і безпека 4. Стійкість як важливий ресурс. Звідки брати сили? 5. Можливості. Самодисципліна, самомотивація. Що я можу? 6. Єднання. Партнерство 7. Сенс. Для чого це все? Гідність, мудрість, вірність собі

Тема 7. Класне керівництво НУШ в умовах воєнного стану

Ключові питання теми: Виховна робота завжди була невід'ємною складовою освітнього процесу, а зараз, в умовах військової агресії рф проти України, її важливість складно переоцінити. Усе, що відбувається зараз – виклик для школи, для вчителів та учнів. Найважливішими напрямками виховної роботи зараз мають стати: -психологічна та емоційна підтримка учнів; -навчання правил поведінки в умовах воєнного стану під час повітряних тривог, поводження з вибухонебезпечними -предметами, перша медична допомога тощо; -адаптація та підтримка учнів-ВПО; -

розвиток критичного мислення та медіаграмотності; - національно-патріотичне виховання.

Тема 8. Покращення досвіду навчання: організація якісного освітнього процесу за допомогою Google.

Ключові питання теми: Під час пандемії та війни сучасна освіта зіткнулась із проблемою організації дистанційного та змішаного навчання, організацією синхронного та асинхронного дистанційного навчання, проблемою освітян були вибір платформи та недостатня обізнаність з їх використання. Про переваги та плюси платформ для дистанційного навчання

Тема 9. Позашкільна дистанційка- організація якісного та цікавого позаурочного онлайн.

Ключові питання теми: Сучасний світ поглинутий онлайн. Ми не лише звикли, а і навчилися відокремлювати велику кількість покращень, полегшень та інновацій як для сучасних школярів, так і для сучасних учнів. Проте онлайн стійко асоціюється з проведенням уроків чи репетиторством і зовсім трошки- з заняттями гуртків, спортом, спільним проведенням часу у творчості чи дослідженнях. Я ж поділюся моментами ефективної організації саме позашкільних виховних заходів, що сприяють згуртуванню та зближенню учнів та їх батьків. Вега спеціалізується саме на дистанційці і якщо за роки карантину і війни ви ще жодного разу онлайн не пекли торти- цей вебінар буде вам цікавий.

Тема 10. Створення умов для психологічного комфорту в процесі навчально-виховної роботи Класного керівника. Педагогіка емпатуерменту.

Ключові питання теми: Девід Колб вважав, що дві ідеї «отруїли» шкільне навчання у всьому світі: це концепція коефіцієнту розумового розвитку IQ та принцип, за яким учня сприймали як «tabula rasa», або «ємність, що потрібно наповнити». Д. Колб стверджував, що успішне навчання починається з практичного досвіду, часто - з досліду. Наступний крок: висновки, які виникли в результаті роздумів та міркувань. Це приводить учня до створення нової моделі чи теорії, далі - стадія активного експерименту і подальшого вдосконалення.

Тема 11. Психологічна підготовка вчителів до дії під час повітряних тривог: емоційна стійкість та ефективність

Ключові питання теми: 1. Спілкування та стосунки як головний компонент переживання важких часів 2. Емоції та вміння розуміти себе 3. Мотивація. Нагорода і небезпека 4. Стійкість як важливий ресурс. Звідки брати сили? 5. Можливості. Самодисципліна, самомотивація. Що я можу? 6. Єднання. Партнерство 7. Сенс. Для чого це все? Гідність, мудрість, вірність собі

Тема 12. Формування гендерної компетентності класним керівником у виховному процесі

Ключові питання теми: Гендерна рівність є одним з ключових напрямків розвитку держави, адже дає можливості для його реалізації як жінкам, так і чоловікам проявити свій потенціал. У сучасному світі, де цією темою багато маніпулюють та де на ній спекулюють, для кожного педагога важливо найперше бути в ній компетентним.

Тема 13. Використання проєктної методики на уроках іноземної мови

Ключові питання теми: Що таке метод проєктів або проблемний метод? Історія виникнення та впровадження у світі. Міжнародні проєкти як невід'ємна складова вивчення іноземної мови.

Тема 14. Учитель у 5-8 класах НУШ: як планувати розвиток класу стратегічно

Ключові питання теми: Окреслити роль кожного етапу в чотирирічному пілотному проєкті: 5 клас – адаптація, довіра, командування. 6 клас – розвиток самостійності та дослідницьких навичок. 7 клас – інтеграція знань, розвиток критичного мислення. 8 клас – освітні проєкти, відповідальність за результат, вибір освітньої траєкторії. Показати, як поступовість і цілісність формують стійку мотивацію учня. Обговорити виклики й переваги довготривалої роботи з одним учнівським колективом. Надати колегам інструменти для формування в учнів власної освітньої позиції.

Тема 15. Роль учителя у формуванні гендерної ідентичності дитини: м'яко, коректно, професійно.

Ключові питання теми: У сучасній освітній практиці особливої уваги набуває організація виховного процесу, який враховує індивідуальні особливості кожної дитини, її потреби та потенціал, зокрема як представника певної статі. У цьому контексті значення набуває статево-рольове виховання, що є важливою складовою загальної системи морального формування особистості. Його метою є не лише засвоєння дитиною уявлень про соціально прийнятні моделі поведінки відповідно до статевої належності, а й забезпечення умов для успішної соціалізації, розвитку адекватної самооцінки, формування гендерної ідентичності та морально-етичних орієнтирів.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність
6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад
14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти
16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

Основна література:

1. Академічна доброчесність у середній школі: методичні рекомендації.
URL: <https://tinyurl.com/chesnist>
2. Андрищенко О.О. Сутність феномену «рефлексивні вміння педагога». Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Запоріжжя, 2016. Вип. 51 (104). С. 67-73.
3. Аносов І. П., Елькін М. В., Головова М. М., Коробченко А. А. Основи науково-педагогічних досліджень : навч. посіб. Мелітополь : Видавн.

будинок ММД, 2015. 218 с. URL: <https://cutt.ly/OboAZIy>.

4. Безпечна і дружна до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В.Пономаренко, Т.Воронцова, О.Сакович. URL: <http://surl.li/dwuik>
5. Бех І. Д. Рефлексія у духовному «Я» особистості. Рідна школа. 2011. С. 9-14.
6. Бівол О. С. Проблемно-пошукові методи навчання на уроках у початкових класах як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів. Таврійський вісник освіти. 2012. № 3 (39). С. 103-107.
7. Богомольний Б.Р., Кононенко В.В., Чуєв П.М. Медицина екстремальних ситуацій: навч. посіб. Одеса: Одеський держ. мед. ун-т, 2001. 412 с. URL: <https://bit.ly/3VурwoI>
8. Бондарчук Л. І. Методику підказує текст/навчальний посібник. Тернопіль: Мальва. ОСО, 2001. 160 с.
9. Бондарчук О.І., Нежинська О.О. Лідерство у діяльності керівника освітньої організації: спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. Київ, 2017. 36 с.
10. Брюховецький В.С. Ліна Костенко: Нарис творчості. К.: Дніпро, 1990. 262 с.
11. Викладання біології у профільних класах. Випуск 4. Факультативний курс «Еволюція систем органів. Філогенія органічного світу». Частина І /Л.Т. Петренко, Л.П. Петренко. Харків: Вид. група «Основа», 2009. 141 с.
12. Використання Kahoot у навчально-виховному процесі: веб-сайт. URL: <https://bit.ly/3Vmanig>
13. Від керівника до лідера: практичні поради для директорів шкіл та керівників відділів освіти / А.Уварова. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/521/12.2019.pdf>
14. Волощенко О., Козак О. Інтеграція медіаграмотності у навчальний предмет «Я досліджую світ» : навчально-методичний посібник. Київ : Академія вільної преси, Центр вільної преси, 2020. 36 с.
15. Воронова С. В. Коуч-технологія для директора школи. Управління школою. 2018. №31-33. С. 80-94.
16. Вукіна Н.В., Дементієвська Н.П., Сушенко І.М. Критичне мислення: як цьому навчати: наук.-метод. посіб. / За наук. ред. О.І.Пометун. Харків, 2007. 190 с.
17. Вчимося читати. Навч.-розв. посіб. для дітей 4-6 років. У двох частинах. К.: «Фенікс», 2020. Ч.1. 272с. з іл. <https://www.shelestova.com.ua/product/vchymosya-chytaty/>
18. Грицак Я., Комаров О. Шлях становлення української ідентичності. 2021 р. URL: <https://bit.ly/3ERW4L5>
19. Даниленко Л.І. Пізнавальні завдання до розділу «Людина»: навч. методичний посібник / Л.І. Даниленко. Черкаси: Редакційно-видавничий відділ Черкаського ОІПОПП, 2013. 68 с.
20. Дардан Т. С. Комплексні, інтегровані уроки як засіб розвитку креативності школярів. Обдарована дитина. 2013. № 5. С. 17-21.
21. Державний стандарт початкової освіти : постанова КМУ від 21.02.2018 № 87 (у редакції постанови КМУ від 24.07.2019 №688). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF>
22. Деякі питання організації та проведення супервізії : наказ МОН від 18.10.2019 №1313. URL: <https://bit.ly/3Vm9jeg>
23. Джежелей О., Ємець А., Коваленко О. Читаємо та граємо в театр. 1-4 класи. Харків : Вид-во «Ранок», 2020. 80 с.
24. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник, 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
25. Доброго ранку! Ми раді, що ви тут! Посібник для педагогів про проведення ранкових зустрічей. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком», 2016. 52 с.
26. Євтух М. Б., Черкашина Т. В. Педагогічна система самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення : підручник. Черкаси : Видав. Чабаненко Ю. А., 2017. 348 с.

27. Закони екології Коммонера. URL: <https://bit.ly/3VzEWjA>
28. Інструменти для оцінювання рівня безпеки, комфорту та здоров'я школи і планування змін. URL: <https://bit.ly/3kLtGkM>
29. Ісаєва Г. Метод проєктів – ефективна технологія навчання. Підручник для директора. Київ : Плеяди. №9-10. 2005. С.4-10.
30. Карамушка Л. М., Клокар Н. І, Філь. О. 1. Технологія формування управлінської команди освітньої організації. / Навчально-методичний посібник.// Біла Церква : КОІПОПК, 2008. 64 с.
31. Керівництво з проведення інтерв'їв та суперв'їзій / автор-упорядник Т. Артеменко. Черкаси, КНЗ «ЧОІПОПП Черкаської обласної ради», 2021. 42 с. URL: <https://cutt.ly/dEUkz1u>
32. Клепко С.В. Формування лідерської компетентності у школі. Полтава, 2012. С. 86-97.
33. Коваль А.П., Культура ділового мовлення: писемне та усне ділове спілкування. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ, 1997. с.193-280.
34. Ковбасюк Ю. В. Державне управління : підручник : у 2 т. Київ ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
35. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 34-35, ст.458.
36. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, №34-35, ст. 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
37. Коноваленко Ю. Тьютори, Едвайсери, Коучі, Фасилітатори, Ментори, Наставники – розбираємось хто це. 2017. URL: <https://bit.ly/3UjIRjX>
38. Костюк А. В. (2014). Емоційний інтелект та шляхи його розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету, 2014. № 2. С. 85-89.
39. Кочан І.М. Лінгвістичний аналіз тексту/ навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 423 с.
40. Кремень В. Г. Світ знання : людина, наука, освіта. Київ : Знання України, 2016. 87 с.
41. Крижанівський В.В. Природнича освіта в умовах реформування Нової української школи. Педагогічний вісник, 2022. № (3)109. С. 32-33.
42. Кудін В.С. Використання засобів інтернет-технологій під час дистанційного навчання в закладах освіти Черкащини. Навчально-методичний посібник. Черкаси. 2021. 84с.
43. Лідерство у діяльності керівника освітньої організації І О. І. Бондарчук, О. О. Нежинська : спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. - Київ, 2017. - 36 с. - URL : <https://core.ac.uk/download/pdf/7154283886.pdf>
44. Ломакович С.В., Панченков О.А., Терещенко В.М. Участь у проєкті PISA як потенційна можливість побачити вітчизняну освіту без «прикрас». Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. 2015. № 11-12. С. 19-23. URL: <http://surl.li/edkle>
45. Лоулер Е. та ін. Мотиваційний менеджмент: теоретичний аспект. Київ, 2017. 160 с.
46. Меморандум співпраці між усіма учасниками освітнього процесу: педагогами, учнями та батьками. URL: <https://bit.ly/3zxHqYt>
47. Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти : наказ МОНУ від 13.07.2021 №813. URL: <http://surl.li/dyrzc>
48. Нова українська школа: теорія і практика формувального оцінювання у 3-4 класах закладів загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник / Д.В. Ротфорт, О.М. Гезей, за заг. ред. Л.Д.Покроєвої. Харків : Вид-во «Ранок», 2021.144 с.
49. Новик І., Борисенко Ю., Венгловська О., Гладкова Г., Стягунова О. Підготовка супервізорів для закладів загальної середньої освіти: комплект навчально-методичного забезпечення. Київ. УІРО. 2024. URL: <https://bit.ly/3W23u8e>
50. Нові вимоги до компетентностей керівників шкіл в Україні : посіб. для слухачів закладів післядипломної освіти, керівників закладів загальної

середньої освіти, здобувачів вищої освіти за спеціалізаціями «Управління навчальним закладом» та «Управління проектами» / О. М. Отич, Л. К. Задорожна, З. В. Рябова, Л. М. Оліфіра та ін.; за заг. ред. О. М. Отич, Л. К. О. де Фонтана; НАПН України, УВУПО, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти», КВЗЗСО «Одес. акад. неперв. освіти», КультурКонтакт Австрія. Київ, 2018. 74 с.

51. Овчаренко О.П., Лазар А.П., Матюшко Р.П. Основи радіаційної медицини: навч. посібник. Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2002. 208 с.
52. Організація і надання першої медичної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях: навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. II-IV рівня акредитації / В. С. Тарасюк та ін.; ред. В. С. Тарасюк. Вінниця: Нова Книга, 2007. 144 с.: рис., табл.
53. Осадчий І.Г. Педагогіка якості освіти: бери й роби. Посібник із менеджменту якості для керівників закладів загальної середньої освіти. Київ: «Видавнича група «Шкільний світ». 2021. 272 с.
54. Петрушкевич О. Ненасильницьке спілкування у школі – це міф чи реальність? URL: <https://bit.ly/3EWB2eB>
55. Пітерсон Д. 12 правил життя. Як перемогти хаос/ пер. з англ. Дмитро Кожедуб. 3-тє вид. Київ: Наш формат, 2021. 384 с.
56. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади / О. Кириленко, Б. Малиняк, В. Письменний, В. Русіц // Асоціація міст України. - К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015.-396 с.Васянович Г. П. Педагогічна етика: навч. посіб. Г. П. Васянович. - Львів: Сподом, 2010.-420 с.
57. Повстин О. В. Інтеграція знань як один з дидактичних принципів сучасної освіти. URL: http://ldubgd.edu.ua/sites/default/files/files/povstyn_10.pdf.
58. Половенко О. В. Безперервна освіта педагога за індивідуальною освітньою траєкторією: навчально-методичний посібник / О. В. Половенко, Л. М. Кірішко. - Кропивницький, 2018. - 60 с.
59. Пометун О. І. Нова українська школа: розвиток критичного мислення учнів початкової школи: навч.-метод. посіб. Київ: Вид. дім «Освіта». 2020. 192 с.
60. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ від 27.12.2019 № 1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>.
61. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників: Постанова КМУ від 21.08.2019 № 800 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ від 27.12.2019 № 1133). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text>.
62. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності: наказ МОН України від 10.12.2021 № 1340. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://bit.ly/3XRhd0W>
63. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 05.12.2015 № 389-VIII-XII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
64. Пшенична Л. В. Керівник навчального закладу: навч. посіб. І Л. В. Пшенична. - Суми: вид-во «СумДПУ імені А. С. Макаренка», 2016. - 520 с.
65. Рай М. Компас цінностей. Уроки 101 країни про цілі, лідерство і життя. Yakaboo Publishing, 2021. 368 с.
66. Робінсон К., Ароніка Л. Школа майбутнього. Львів: Літопис, 2016. 258 с.
67. Розвиваємо громадянські компетентності: другий клас / під заг. ред. Н.Бібік, Н.Софій. Київ, 2019. URL: http://www.ussf.kiev.ua/images/project-50/2class_5-Vartist_4.pdf
68. Розвиваємо громадянські компетентності з 1 класу / під заг. ред. Н.Бібік, М.Араджіоні. Київ: ФОП «Парашин К.С.», 2018. 880 с.
69. Рябова З.В., Кравченко Г.Ю. Метод проектів у розвитку якості

початкової освіти. Харків : Вид-во «Ранок», 2013. 144 с.

70. Савченко О.Я. Система міжпредметних завдань на уроках літературного читання : методичний посібник. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 104 с.
71. Сайт. Державна служба якості освіти. Інституційний аудит. URL: <https://sqe.gov.ua/>
72. Самопізнання і самовдосконалення в схемах, формулах, таблицях: навчально-методичний посібник / за загальною редакцією Е. А. Піньковської, Т. В. Черкашиної. Укладач А. В. Аносова. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2018. 152 с.
73. Санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти : наказ МОЗ України від 25.09.2020 №2205, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.11.2020 за №1111/35394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1111-20#Text>
74. Северинова А.М., Якуша Л.Г. Фізика на кухні. Експеримент в домашніх умовах. Програма курсу за вибором з фізики для 8 класу. Черкаси: ЧОПОПП, 2021. 16 с.
75. Сейтосманов А., Фасоля О. Нова школа у нових громадах : посібник з ефективного управління освітою в об'єднаних територіальних громадах. Київ, 2017. 128 с.
76. Скрипник М. І. Технології професійного розвитку педагогів: методичний poradnik. Київ, 2016. 231 с.
77. Стіл Дж., Мередіт К., Темпл Ч. Методична система «Розвиток критичного мислення у навчанні різних предметів»: Підготовлено для проєкту «Читання та письмо для розвитку критичного мислення» / Науково-методичний центр розвитку критичного та образного мислення «Інтелект». Київ: Міленіум, 2001. 104 с.
78. Супервізія: професійна підтримка і професійний розвиток педагогів : poradnik для супервізорів (наставників). USAID, 2018. 60 с.
79. ТОВТО : Абетка неформальної освіти, фасилітації і тренерства // За заг. ред. Наталії Трамбовецької. -Київ, 2017. -53 с.
80. Фундаментальні цінності академічної доброчесності ; пер. з англ. ІІ Міжнародний центр академічної доброчесності. - 2019. - 39 с. - URL : <https://www.skcpic.in.ua/wp-content/uploads/Integ-Valucs-Ukr.pdf>
81. Черкашина Т. В. Сучасні педагогічні практики: педагогічна система самопізнання і особистісно-професійного самовдосконалення: навчально-методичний посібник : для педагогічних працівників. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю. А., 2019. 162 с.
82. Шевчук А.С. Інтегрована відповідальність, або Зони впливу різних фахівців на музичне виховання дітей. Музичний керівник. 2020. № 4. С. 4-10.
83. Basque J. La conception de cours à distance. Une réflexion. URL: <http://surl.li/eakwq>
84. Cadre européen commun de référence pour les langues : apprendre, enseigner, évaluer. Volume complémentaire avec de nouveaux descripteurs. URL: www.coe.int/lang-cecr
85. European Diploma in Psychology: Draft Proposal prepared for consultation from the EuroPsy2 Project Group. Version 2.7 revised. October 2003. URL: <http://www.europsy.eu.com>
86. Pynoos Robert S. & Nader Kathi (1988). Psychological first aid and treatment approach to children exposed to community violence: Research implications. Journal of Traumatic Stress, volume 1, pages 445-473.
87. Rubin, S., & Schechter, N. (1997). Exploring the social construction of bereavement : Perceptions of adjustment and recovery in bereaved men. American Journal of Orthopsychiatry, 67, 279-289.
88. Stroebe, M., Schut, H. (2010). The dual process model of coping with bereavement: rationale and description, Death Studies, 23:3, 197-224. URL: <https://doi.org/10.1080/074811899201046>
89. Sullivan, K. (2015). An Application of Family Stress Theory to Clinical Work with Military Families and Other Vulnerable Populations. Clinical Social Work Journal, 43(1), 89-97.

Додаткова література:

1. Арват Ф. С., Коваленко Є. І., Кириленко С. В., Щербань П. М. Культура спілкування : навч. метод. посібник. Київ: ІЗМН, 1997. 328 с.
2. Барна І.В. Біологія. Методика розв'язування задач: Навчальний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 216 с.
3. Гуревич Р. С. Формування інформаційної компетентності майбутніх учителів засобами мультимедійних технологій. Наукові записки. Серія: Педагогіка. 2007. С. 38-41.
4. Даниленко Л.І. Інтеграція знань у профільному навчанні біології (10-11 класи): навч.-метод. посібник / Л.І. Даниленко. Черкаси: ЧОІПОПП, 2014. 72 с.
5. Даниленко Л.І. Пізнавальні завдання до розділу «Біологічні основи поведінки людини»: навч.-методичний посібник /авт.-укладач Л.І. Даниленко. Черкаси: Редакційно-видавничий відділ Черкаського ОІПОПП, 2013. 64 с.
6. Денисенко О. Накази з кадрових питань : оформляємо без помилок І Олександр Денисенко // Практика управління закладом освіти. -2022. - № 1. - URL: <https://rn.edirshkoly.mcfr.ua/945958?forccDeviceTypec^l>
7. Державний стандарт базової загальної освіти : постанова КМУ від 30.09.2020 № 898. URL: <https://bit.ly/3ifCKgF>
8. Державний стандарт початкової освіти. URL: <http://surl.li/wqqd>
9. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Харків : Вид. група «Основа». Серія «Золота педагогічна скарбничка». 2009. 176 с.
10. Етика ділового спілкування : навч. посібник [Воронкова В.Г. Беліченко А.Г., Мельник В.В., Ажажа М.А.]. Київ: Магнолія, 2006, 2019. 312 с.
11. Закони екології Коммонера. URL: https://pidru4niki.com/1960120837942/ekologiya/zakoni_ekologiyi_kommonera
12. Зеленська Л. Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). Молодь і ринок. № 9(195). 2021 С. 16-20. 28.
13. Інновації, що приносять результат / упоряд. Т. М. Загорулько. Харків : Основа, 2016. 158 с.
14. Інтегровані завдання для молодших школярів: цікаво, пізнавально, креативно. / Л.Добровольська, В.Андросова. Черкаси: видавництво КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», 2022. 70 с.
15. Конвенція про права дитини. 1989. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
16. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р. URL: <https://bit.ly/3cp4kEx>
17. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМУ від 14.12.2016 № 988-р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-p>
18. Копильчук В. Інтегровані уроки як засіб підвищення якості знань учнів. URL: <http://itcm.comp-sc.if.ua/2018/kopylchuk.pdf>.
19. Кочкурова О. В. Динаміка професійної ідентичності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 12. Вип. 25 (49). Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. С. 200-205.
20. Лаппо В. В. Основи педагогічних досліджень : навч.-метод. посіб. Івано-Франківськ : НАІР, 2016. 284 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/2250.pdf>
21. Маринівська О. Інтегральна технологія навчання: від теорії до

практики. Початкова освіта. 2011. № 32 (608). С. 3-5.

22. Нова Українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://bit.ly/3cp4kEx> (дата звернення 14.05.2020).
23. Нова українська школа: організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник / Кірик М. Ю., Данилова Л. І. - Львів: Світ, 2019. 136 с.
24. Організація роботи з розв'язання проблеми насильства в школі: навчально-методичний посібник / упорядники: Дубровська Є. В., Ясеновська М. В.; редакційна група: Алексеєнко М. К., Дендебера М. П., Соловйова О. Д. Київ: Huss, 2011. 96 с.
25. Поспелова Т. Розвиток лідерського потенціалу керівника закладу середньої освіти : навч. посіб. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 36 с.
26. Про забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 27, ст. 218. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>
27. Робінсон К. Школа майбутнього. Революція у вашій школі, що назавжди змінить освіту. / переклад з англ. Г. Лелів. Львів : Літопис, 2016. 258 с.
28. Сенчина Н. Г. Формування педагогічної рефлексії учителів гуманітарних спеціальностей у післядипломній освіті : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 2019. 22 с.
29. Фасоля А. Читацька компетентність: що формуємо, що і як перевіряємо й оцінюємо. Дивослово, № 9. 2017. С. 8-15.
30. Шевчук А. С. Дитячі розваги і свята (у схемах, таблицях, визначеннях, сценаріях) : навч.метод. посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2020. 336 с.
31. Шлейхер А. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття / Переклала з англ. Ганна Лелів. Львів: Літопис, 2018. 296 с.
32. Яхно Т. Конфліктологія та теорія переговорів. Київ., 2019. 168 с.
33. Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. Companion volume with new descriptors. URL: www.coe.int/lang-cefr
34. Díaz-Corrájejo, J. La pédagogie différenciée dans le cadre de l'enseignement/ apprentissage du Français Langue Étrangère (Fle). URL: <http://surl.li/dymtd>